

METODE DE ÎNVĂȚARE ÎN GRUPURI MICI ÎN ACTIVITĂȚILE DE CUNOAȘTEREA MEDIULUI DIN GRĂDINIȚĂ

METHODS OF LEARNING IN THE ACTIVITIES OF KNOWLEDGE IN SMALL GROUPS IN KINDERGARTEN ENVIRONMENT

Hermina IMBRIȘCĂ¹

Rezumat. Metodele interactive de grup promovează interacțiunea dintre mințile participanților, dintre personalitățile lor, ducând la o învățare mai activă și cu rezultate evidente. Activitatea de grup este stimulativă, generând un comportament contagios și o strădanie competitivă. Rezolvarea sarcinilor complexe, rezolvarea de probleme, obținerea soluției corecte sunt facilitate de emiterea de ipoteze multiple și variate. Interacțiunea stimulează efortul și productivitatea individului și este importantă pentru autodescoperirea propriilor capacități și limite, pentru autoevaluare.

Învățământul modern preconizează o metodologie axată pe acțiune operatorie, deci pe promovarea metodelor interactive care să solicite mecanismele gândirii, ale inteligenței, ale imaginației și creativității. Motivul de la care a pornit cercetarea este dorința de a identifica, de a proiecta și de a pune în practică situații de învățare prin folosirea de metode de învățare în grupuri mici. Demersul experimental a avut ca obiectiv principal confirmarea sau infirmarea ipotezei: *Folosirea metodelor de învățare în grup în procesul de predare – învățare determină creșteri calitative la nivelul învățării preșcolarilor.*

În lucrarea de față „Metode de învățare în grupuri mici în activitățile de cunoașterea mediului din grădiniță” s-a pornit de la ideea că folosirea la activități a metodelor și tehnicilor de lucru în grupuri mici, dezvoltă abilități de comunicare, crește gradul de implicare la activitate, creșterea responsabilității preșcolarului față de propria învățare, dar și față de grup, creșterea eficienței învățării, dezvoltă identități personale, schimbă atitudini față de sine și față de celelalte persoane, schimbă atitudini față de mediul educațional școlar. Astfel, metodele de învățare în grupuri mici sunt eficiente în învățarea preșcolarilor și în dezvoltarea de responsabilități și de identități ale lor.

Structurată pe patru capitole, lucrarea începe cu prezentarea fundamentelor teoretice asupra învățării în grupuri mici și a metodelor didactice activizante folosite în cadrul activităților de cunoașterea mediului, continuă cu prezentarea grupei de preșcolari ca mediu educațional și descrie organizarea învățării în grupuri mici a preșcolarilor, formarea grupurilor pentru cooperare, precizarea punctelor forte și punctelor slabe ale acestei organizări, rolul ocupat de fiecare preșcolar într-un grup și tehnici de evaluare a activităților. Învățarea este o activitate proprie și ține de efortul individual depus în înțelegerea și conștientizarea semnificațiilor științei. Relațiile interpersonale, de grup sunt un factor indispensabil apariției și construirii învățării personale și colective.

Capitolul al II-lea prezintă motivația, obiectivele și ipoteza cercetării. De asemenea, prezintă eșantionul de conținut, de subiecți și sistemul metodologic al cercetării. Metodele de învățare în grupuri mici reprezintă mijloace prin care se formează și se dezvoltă priceperile, deprinderile și capacitățile preșcolarilor de a acționa asupra naturii, de a folosi roadele cunoașterii transformând exteriorul în facilități interioare, formându-și caracterul și dezvoltându-și personalitatea.

¹ Grădinița cu program prelungit „Muguri de lumină”, Roman, România, e-mail: memina79@yahoo.com

În capitolul al III-lea am prezentat desfășurarea experimentului didactic aplicat celor grupe de preșcolari, propunându-mi pentru fiecare etapă a cercetării obiectivele urmărite. Pe parcursul experimentului didactic, preșcolarii au fost plasați în situații de învățare diverse ca: formă de organizare (învățare individuală, în grup, frontală); după modul de intervenție a educatorului în timpul învățării (învățare dirijată direct și permanent de profesor, învățare dirijată indirect de profesor, învățare autonomă, nedarjată de către profesor); după demersul cunoașterii (învățare algoritmică sau stereotipă, învățare euristică sau creativă); după procesele psihice predominante utilizate (situații de învățare care implică reprezentarea și în situații de învățare care implică calculul); după cunoștințele dobândite (cunoștințe declarative, cunoștințe procedurale, cunoștințe atitudinale). Situații de învățare au fost construite după principiile constructivismului: situații de cunoaștere specifice constructivismului moderat în care profesorul îi ajută să dobândească modele de cunoaștere; situații de cunoaștere specifice constructivismului social, în care preșcolarii învață prin cooperare; situații de cunoaștere specifice constructivismului radical în care preșcolarii cunosc realitatea în mod independent, individual.

De asemenea, am analizat, prelucrat și interpretat rezultatele preșcolarilor la testul inițial, la cel formativ și la testul sumativ. Am prezentat câteva dintre metodele și tehnicile de învățare în grupuri mici folosite în cadrul activităților de cunoașterea mediului și am reprezentat în histogramă rezultatele testului inițial, formativ și sumativ al grupei experimentale.

În școala de azi, strategiile didactice trebuie adaptate încât să se asigure copiilor capacități necesare învățării permanente. Metodele și conținuturile trebuie să răspundă atât intereselor, nevoilor și cerințelor individuale cât și celor de grup. În acest context, profesorul are rolul de a-i ajuta pe preșcolari să devină răspunzători de propria formare. În timpul activităților trebuie creată o atmosferă de lucru care să stimuleze disponibilitățile spre acțiune, într-un cadru psihopedagogic afectiv pozitiv. Aceasta poate fi realizată prin abordarea interdisciplinară a conținuturilor, prin antrenarea copiilor în activități de învățare prin cercetare, prin cooperare, folosind cu precădere metodele activizante.

În concluzie, putem afirma că folosirea metodelor de învățare în grupuri mici își dovedesc utilitatea și necesitatea.

Cuvinte cheie. Metode de învățare; metode activizante; metode de învățare în grupuri mici;

Abstract. Interactive methods of group promotes interaction between the participants minds, between their personalities, leading to a more active learning and obvious results. The group activity is stimulating, resulting in a contagious behavior and a competitive endeavor. Solving complex tasks, problem solving, getting the right solution is facilitated by the issuance of multiple and varied situations. The interaction stimulates individual effort and productivity and is important to self-discover their own capabilities and limits, to self-evaluation.

Modern education foresees a methodology focused on the operative action, so on the promotion of interactive methods to apply the mechanisms of thought, of intelligence, of imagination and creativity. The reason that started the research is the desire to identify, design and implement learning situations by using the methods of learning in small groups. The experimental approach was primarily aimed to confirm or refute the hypothesis: Using group learning methods in teaching - learning results in increases in quality of the preschool learning.

In this paper "Methods of learning in small groups in environmental activities in kindergarten," I started from the idea that using the activities of the working methods and techniques in small groups, develops communication skills, increases the participation in the activity, increasing pupil responsibility towards their learning, but also to the group, learning efficiency, develops personal identities, changing attitudes towards themselves and towards others, changing attitudes toward school learning environment. Thus, small group learning methods are effective to preschoolers learning and developing their identities and responsibilities.

Divided into four chapters, the book begins with the presentation of theoretical background of learning in small groups and of the active teaching methods used in environmental activities, it continues with the presentation of the preschool group as an educational environment and describes the organization of learning in small groups of children, the training for cooperation, specifying strengths and weaknesses of this organization, the role occupied by each group in a pre-assessment activities and techniques. Learning is a self-activity and it is due to their own effort made in understanding and awareness of the meanings of science. Interpersonal relations of group are indispensable to appearance and building the personal and collective learning.

Chapter II presents the motivation, objectives and hypothesis of the research. It also presents the sample of content, of subjects and methodological research system. Learning methods in small groups represent the means by which are formed and developed skills, abilities and capacities of preschool children to act on the

nature, to use the fruits of knowledge changing the outside in inside facilities, forming and developing his character and personality.

In Chapter III I presented the development of the teaching experiment on the group of preschool children, trying to reach the objectives for every phase of the research. During the teaching experiment, preschool children were placed in diverse learning situations as: type of organization (individual learning, in group, frontal), after the educator's way of intervention during learning (learning directly and permanently controlled by the teacher, Learning indirectly controlled by the teacher, autonomous learning, undirected by the teacher), after knowledge approach (algorithmic or formulaic learning, heuristic or creative learning), after prevailing mental processes used (learning situations involving representation and learning situations involving the calculation), after acquired knowledge (declarative knowledge, procedural knowledge, knowledge attitude). Learning situations were built on the principles of constructivism: knowledge situations of specific moderate constructivism in which teacher helps them acquire knowledge models, knowledge situations of specific social constructivism, where preschoolers learn through cooperation, knowledge situations of specific radical constructivism in which preschoolers know the facts independently, individually.

I also analyzed, processed and interpreted the preschool results of initial, formative and summative test. I presented some of the learning methods and techniques in small groups used in the environmental activities and we presented the histogram of initial, formative and summative test results of the experimental group. In today's school, teaching strategies must be tailored to ensure the children the necessary capacities of permanent learning. The methods and contents must meet both the interests, needs and individual tasks and those of a group. In this context, the teacher is meant to help preschoolers become responsible for their own development. During activities it must be created a working atmosphere that can stimulate the availability for action in a positive affective psycho-pedagogy way. This can be achieved through an interdisciplinary approach to contents, by involving children in learning activities through research, through cooperation, especially using active methods.

In conclusion, we can say that the use of learning methods in small groups are proving their usefulness and necessity.

Key-words. Learning methods; activeness methods; methods of learning in small groups;

1. Fundamente teoretice asupra învățării în grupuri mici

1.1. Delimitări conceptuale

„Fiecare copil pe care îl educăm este un cetățean pe care îl câștigăm.“

Victor Hugo

Mediul înconjurător în care copiii își desfășoară activitatea, prin variatele lui aspecte, constituie un prilej permanent de influențare asupra personalității acestora. Mai întâi de toate, mediul ambiant oferă copilului posibilitatea de a veni mereu în contact cu ceva nou pentru el, care îi stârnește curiozitatea, dorința de a-l cunoaște. Astfel, din contactul cu obiectele și jucăriile sale, cu lucrurile personale și cele ale adulților, apar diferite întrebări din care rezultă că preșcolarul se interesează de denumirea, calitățile sau proveniența lor. Adulții în familie, cât și educatoarele la grădiniță, trebuie să satisfacă aceste interese. Prin răspunsul dat se transmit atât cunoștințele solicitate de copil, cât și cuvintele cu privire la atitudinea pe care trebuie să o aibă copilul față de fiecare lucru sau ființă. Cu alte cuvinte, concomitent cu transmiterea de cunoștințe, se formează copilului o atitudine corespunzătoare, un anumit mod de comportare.

Răspunzând la întrebările preșcolarilor, educatoarea trebuie să le explice fenomenele respective în raport cu capacitatea lor de înțelegere. Astfel, orizontul de cunoaștere al copiilor se îmbogățește treptat, ceea ce permite să înțeleagă că plantele și animalele au nevoie de anumite condiții de dezvoltare (hrană, căldură, lumină, adăpost), că trebuie îngrijite de om; sau că fiecare fenomen este rezultatul unei cauze, că fenomenele sunt legate între ele și depind unele de altele. Înțelegerea treptată, pe baza cunoștințelor transmise de educatoare, a fenomenelor naturii, a interdependenței dintre ele, a

cauzelor care le-au provocat contribuie din plin la însușirea de către copii a unor elemente științifice despre natură.

Observarea sistematică a naturii de către copii, sub îndrumarea educatoarei contribuie la îmbogățirea cunoștințelor lor, la înțelegerea adecvată a fenomenelor naturii, la dezvoltarea spiritului de observație, a gândirii și limbajului. Observând natura, copiii pot, de asemenea, sub îndrumarea adultului să sesizeze frumusețile ei și să o îndrăgească. În felul acesta li se educă simțul estetic, sentimentul de admirație, de dragoste și mândrie pentru bogățiile și frumusețile naturii patriei noastre. De asemenea, mediul înconjurător oferă copiilor și alte posibilități de cunoaștere. Este vorba de cunoașterea muncii oamenilor, a diferitelor meserii, a rezultatelor activității umane în diferite domenii. Prin însușirea de noi cunoștințe despre aceste aspecte ale vieții sociale, copiii își largesc orizontul, își dezvoltă interesul pentru cunoașterea activității omului, li se educă dragostea și respectul față de om și de rezultatele muncii lui.

Învățarea reprezintă un proces evolutiv, de esență informativ-formativă, constând în dobândirea (însușirea, stocarea, prelucrarea și valorizarea internă) de către ființa umană – într-o manieră activă, explorativă – a experienței de viață și, pe această bază, în modificarea selectivă și sistematică a conduitei, în ameliorarea și perfecționarea ei controlată și continuă sub influența acțiunilor variabile ale mediului. Învățarea în grupuri mici este o metodă de predare și învățare în care preșcolarii lucrează împreună, uneori în perechi, alteori în grupuri mici, pentru a rezolva una și aceeași problemă, pentru a explora o temă nouă sau a lansa idei noi, combinații noi sau chiar inovații autentice.

Cooperarea (conlucrarea, munca alături de cineva), presupune colaborarea (participarea activă la realizarea unei acțiuni, bazată pe schimbul de propuneri, de idei). Cu toate că cele două noțiuni sunt sinonime, putem face unele delimitări de sens, înțelegând prin *colaborare* „o formă de relații între elevi, ce constă în soluționarea unor probleme de interes comun, în care fiecare contribuie activ și efectiv” și prin *cooperare* „o formă de învățare, de studiu, de acțiune reciprocă, interpersonală/intergrupală, cu durată variabilă care rezultă din influențările reciproce ale agenților implicați”. Învățarea prin cooperare presupune acțiuni conjugate ale mai multor persoane (preșcolari, cadre didactice) în atingerea scopurilor comune prin influențe de care beneficiază toți cei implicați.

„Colaborarea se axează pe relațiile implicate de sarcini, iar cooperarea pe procesul de realizare a sarcinii”. Se poate spune că „învățarea prin colaborare integrează învățarea prin cooperare.” În realitate, **învățarea în grup** desemnează activitatea de studiu a unui grup de preșcolari – aceștia pot sau nu să colaboreze sau să coopereze. Au apărut diverse denumiri pentru a ilustra **învățarea în grup**, cum ar fi:

- învățarea prin cooperare;
- învățarea colaborativă;
- învățarea colectivă;
- învățarea comunitară;
- învățarea reciprocă;
- învățarea în echipă;
- studiu de grup;
- studiu circular.

Cerința primordială a educației progresiviste este de a asigura o metodologie diversificată bazată pe îmbinarea activităților de învățare și de muncă independentă, cu activitățile de cooperare, de învățare în grup și de muncă interdependentă. Deși învățarea este eminentă o activitate proprie, ținând de efortul individual depus în înțelegerea și conștientizarea semnificațiilor științei, nu este mai puțin adevărat că relațiile interpersonale, de grup sunt un factor indispensabil apariției și construirii învățării personale și colective. Învățarea în grup exersează capacitatea de decizie și de inițiativă, dă o notă mai personală muncii, dar și o complementaritate mai mare aptitudinilor și talentelor, ceea ce asigură o participare mai vie, mai activă, susținută de foarte multe elemente de emulație, de stimulare reciprocă, de cooperare fructuoasă.

Specific metodelor interactive de grup este faptul că ele promovează interacțiunea dintre mințile participanților, dintre personalitățile lor, ducând la o învățare mai activă și cu rezultate evidente. Acest tip de interactivitate determină identificarea subiectului cu situația de învățare în care acesta este antrenat, ceea ce duce la transformarea preșcolarului în stăpânul propriei transformări și formări. Metodele interactive urmăresc optimizarea comunicării, observând tendințele inhibitorii care pot apărea în interiorul grupului. Învățământul modern preconizează o metodologie axată pe acțiuni operatorie, deci pe promovarea metodelor interactive care să solicite mecanismele gândirii, ale inteligenței, ale imaginației și creativității. „Activ” este preșcolarul care „depune efort de reflecție personală, interioară și abstractă, care întreprinde o acțiune mintală de căutare, de cercetare și redescoperire a adevărilor, de elaborarea a noilor cunoștințe. „Activismul exterior” vine deci să servească drept suport material „activismului interior”, psihic, mental, să devină un purtător al acestuia.

Rezultatele cercetărilor arată că acei copii care au avut ocazia să învețe în grup, învață mai repede și mai bine, rețin mai ușor și privesc cu mai multă plăcere învățarea școlară. Prin accentul pus deopotrivă pe competențe academice și competențe sociale, metodele de învățare în grup îi ajută pe copii să relaționeze și să-și dezvolte abilitățile de a lucra în echipă. Numeroase cercetări arată că învățarea în grup sporește randamentul procesului de învățare, îmbunătățește memorarea și creația, generează relații pozitive între copii, dezvoltă sănătatea psihică și respectul față de sine. De asemenea, este un act de descoperire și reflecție pentru copii și educator, precum și o resursă importantă pentru acesta în proiectarea și derularea procesului didactic. Cu toate acestea, este nevoie să pregătim cu atenție activitățile de învățare și să analizăm realist caracteristicile copiilor.

Accentul plasat pe **dezvoltarea capacităților, atitudinilor** ce țin de **dezvoltarea socio-emoțională** (a trăi și a lucra împreună sau alături de alții, a gestiona emoții, a respecta diversitatea), **dezvoltarea fizică** (motricitate fină și grosieră, dar și sănătate și alimentație sănătoasă) sau a **atitudinilor și capacităților în învățare** (curiozitate și interes, inițiativă, persistență în activitate, creativitate), alături de competențe academice urmărite în mod tradițional (din domeniul dezvoltării cognitive și a limbajului și comunicării) impun cadrelor didactice o regândire a demersului educațional. Educatoarea se integrează în activitatea de învățare în grup a preșcolarilor, putând fi unul din membri sau oferindu-și ajutorul, ori animând și stimulând activitatea. Agenții educaționali se privesc reciproc ca oameni, nu ca roluri.

Simona Bernat precizează că *metodele didactice* reprezintă cel mai consistent segment al metodologiei didactice. Termenul *metodă* derivă etimologic din cuvintele grecești *odos* (cale) și *metha* (spre, către) și semnifică *drumul* sau *calea spre...* În știință, metodele de cercetare sunt căi spre elaborarea informațiilor, strategiilor, principiilor, legilor, paradigmatelor, teoriilor noi, iar în învățământ, metodele didactice sunt căi pentru prezentarea și dobândirea cunoștințelor cunoscute deja în știință și pentru formarea capacităților proiectate prin obiective.

Metodologia didactică desemnează sistemul metodelor utilizate în procesul de învățământ precum și teoria care stă la baza acestuia. Sunt luate în considerare: natura, funcțiile, clasificarea metodelor de învățământ, precum și caracterizarea, descrierea lor, cu precizarea cerințelor de utilizare. Metodele de învățământ sunt un element de bază al strategiilor didactice, în strânsă relație cu mijloacele de învățământ și cu modalitățile de grupare a preșcolarilor. De aceea, opțiunea pentru o anumită strategie didactică condiționează utilizarea unor metode de învățământ specifice.

Metoda didactică este un plan de acțiune transpus într-un ansamblu de operații mentale și practice al binomului educațional prin care preșcolarii dobândesc cunoștințe, priceperi, deprinderi, capacități, atitudini. Ea este o înlanțuire particulară de evenimente de învățământ care activează procesele mentale susceptibile să determine achiziția de cunoștințe, atitudini și competențe. Ele sunt totodată mijloace prin care se formează și se dezvoltă priceperile, deprinderile și capacitățile preșcolarilor de a acționa asupra naturii, de a folosi roadele cunoașterii transformând exteriorul în facilități interioare, formându-și caracterul și dezvoltându-și personalitatea.

Metodele didactice, precizează Ioan Cerghit, sunt analizate în mod cvasigeneral, deținând mai multe **funcții**:

- ✓ **funcția cognitivă**, deoarece constituie o cale de cercetare și de cunoaștere a realității sau a conținutului științei;
- ✓ **funcția formativă**, deoarece constituie o cale de formare și de exersare a capacităților intelectuale, a capacităților motrice, a capacităților afective;
- ✓ **funcția motivațională**, exprimată prin capacitatea anumitor metode de a stimula interesul, atenția, atracția pentru învățare; aceasta nefiind o funcție de sine stătătoare, subordonându-se celei formative;
- ✓ **funcția instrumentală sau operațională**, deoarece antrenează individul într-o tehnică de execuție;
- ✓ **funcția de optimizare sau normativă a acțiunii**, prin faptul că indică cum să se procedeze în predare, în învățare și în evaluare pentru a se obține cele mai bune rezultate.

Metoda se transpune practic printr-o suită de operații concrete numite **procedee**. **Procedeele didactice** este o secvență a metodei, un simplu detaliu, o tehnică mai limitată de acțiune, o componentă sau chiar o particularitate a metodei. Procedeele didactice reprezintă componente ale metodei, care țin de execuția acțiunii, care servesc drept instrumente ale metodei .

Sistemul metodelor de învățământ conține:

- **metode tradiționale**, cu un lung istoric în instituția școlară și care pot fi păstrate cu condiția reconsiderării și adaptării lor la exigențele învățământului modern;

- **metode moderne**, determinate de progresele înregistrate în știință și tehnică, unele dintre acestea de exemplu, se apropie de metodele de cercetare științifică, punându-l pe copil în situația de a dobândi cunoștințele printr-un efort propriu de investigație experimentală; altele valorifică tehnica de vârf (simulatoarele, calculatorul).

În *școala modernă*, dimensiunea de bază în funcție de care sunt considerate metodele de învățământ este *caracterul lor activ*, adică măsura în care sunt capabile să declanșeze angajarea copiilor în activitate, concretă sau mentală, să le stimuleze motivația, capacitățile cognitive și creatoare. Un criteriu de apreciere a eficienței metodelor îl reprezintă valențele formative ale acestora, impactul lor asupra dezvoltării personalității preșcolarilor.

Vorbind despre necesitatea inovării în domeniul metodologiei didactice și a căutării de noi variante pentru a spori eficiența activității instructiv-educative din grădiniță, prin directa implicarea a copilului și mobilizarea efortului său cognitiv, profesorul Ioan Cerghit afirma: Pedagogia modernă nu caută să impună niciun fel de rețetar rigid, dimpotrivă, consideră că fixitatea metodelor, conservatorismul educatorilor, rutina excesivă, indiferența, etc. aduc mari prejudicii efortului actual de ridicare al învățământului pe noi trepte; ea nu se opune în niciun fel inițiativei și originalității individuale sau colective de regândire și reconsiderare în spirit creator a oricăror aspecte care privesc perfecționarea și modernizarea metodologiei învățământului de toate gradele.

Tehnica didactică este o îmbinare de procedee, însoțite, după caz, de mijloace pentru realizarea eficientă a unor activități didactice. Tehnica didactică formează structura metodologică a procesului de învățământ (metodele, procedeele și mijloacele didactice). În aplicarea unei metode se înlanțuie mai multe procedee considerate a fi cele mai adecvate situației de învățare. Eficiența metodei didactice este condiționată de calitatea, de adecvarea și de congruența procedeele constitutive. În proiectarea și în organizarea situațiilor de învățare, prin grupajul de strategii, metode și procedee se constituie metodologia didactică în care este dificil de păstrat „puritatea” sau autonomia unei metode.

Strategia didactică reprezintă sistemul teoretico-acțional global fundamentat pe principiile didactice, care asigură orientarea, desfășurarea și finalitatea educației pe termen lung. Strategia didactică include un grup de două sau mai multe metode și procedee, integrate într-o structură operațională, angajată la nivelul de predare-învățare-evaluare, pentru realizarea obiectivelor pedagogice generale, specifice și concrete ale acesteia, la parametrii de calitate superioară.

Strategiile didactice au câteva *caracteristici*:

- ✓ **caracter sistemic**, deoarece între componente există conexiuni, interrelații și interdependențe; sunt alcătuite dintr-o suită de operații, etape, reguli de desfășurare, reguli de decizie;
- ✓ **caracter dinamic**, deoarece conțin o înlănțuire de situații de învățare;
- ✓ declanșează mecanismele psihologice ale învățării;
- ✓ vizează procesul instruirii în ansamblu, nu doar obținerea unei performanțe imediate, la nivelul unei situații de predare-învățare-evaluare, ca metoda didactică;
- ✓ **flexibilitate**, deoarece nu au rigiditatea unor reguli sau a unor algoritmi, cu toate că au un oarecare caracter normativ;
- ✓ **caracter școlar și extracurricular**, deoarece vizează toate activitățile desfășurate de profesori și preșcolari;
- ✓ **caracter probabilistic**, deoarece nu garantează reușita procesului de instruire din cauza numărului mare de variabile care intervin.

Situațiile de învățare rezolvate prin metode interactive de grup dezvoltă copiilor gândirea democratică, deoarece ei exersează gândirea critică și înțeleg că atunci când analizează un personaj, comportamentul unui copil, o faptă, o idee, un eveniment, ei critică comportamentul, ideea, fapta, nu critică personajul din poveste sau copilul, adultul.

1.2. Constituirea grupei ca o comunitate de învățare

Fiecare copil simte nevoia apartenenței la o comunitate (familie, grupă, școală etc.), să fie apreciat și respectat în cadrul acesteia, să fie folositor altora. Membrii unei comunități conștientizează apartenența la comunitatea respectivă deoarece lucrează împreună, comunică între ei, au de obicei nevoi și scopuri comune. Pentru ca o grupă de preșcolari să fie o comunitate de învățare, profesorii și copiii ar trebui să fie preocupați pentru construirea ei în toate activitățile. Profesorii percep comunitățile grupelor și le diferențiază între ele, dar sunt mai puțin preocupați de contribuția pe care o pot avea în schimbarea pozitivă a acestora cu scopul de a optimiza mediul de învățare în activitățile proprii. Un profesor se simte bine sau rău într-o anumită grupă, observă că preșcolarii sunt preocupați de învățatură la disciplină sau ori au alte preocupări, simte că poate comunica bine cu preșcolarii sau că există un zid de nepătruns între ei etc. Pentru ca un profesor să fie acceptat în comunitatea grupei și să poată interveni pedagogic pozitiv este nevoie să se implice la construirea acestei comunități având ca reper aserțiunea lui Thomas Sergiovanni (1994, citat de Cătălina Ulrich): Construirea comunității trebuie să devină „inima” oricărui efort de îmbunătățire a școlii.

O grupă care funcționează ca o comunitate optimă pentru învățare presupune ca preșcolarii: să se simtă respectați, valorizați, înțeleși; să aibă încredere unii în ceilalți; să aibă grijă unii de ceilalți și să primească sprijin când au nevoie; să respecte un cod de reguli propriu comunității lor; să aibă nevoi, scopuri și valori comune; să decidă împreună etc. Intervenția pedagogică a unui profesor cu scopul de a construi comunitatea unei grupe se poate manifesta în diverse moduri, dintre care remarcăm doar câteva:

- ✓ discutarea conținuturilor propuse preșcolarilor spre învățare deoarece acestea pot fi uneori: prea dificile, plictisitoare, fără valoare pentru copii; o investigație asupra conținuturilor care plac preșcolarilor este binevenită;
- ✓ stabilirea unor reguli de comportament în sala de grupă, în timpul activităților, de comun acord cu preșcolarii, prin discuții cu aceștia (de exemplu: să vorbească numai când sunt întrebați sau după ce ridică mâna și au primit permisiunea; să nu întrerupă pe cineva când vorbește; să utilizeze numai limbajul literar; să nu rupă foi din caiete; în activitățile în grup sau în perechi să vorbească încet; să solicite sprijinul profesorului când nu înțeleg ceva sau au

nevoie de ceva etc.); preșcolarii au posibilitatea de a reflecta, de a propune reguli eficiente care sunt în interesul comunității, dar și al lor ca membri ai acesteia;

- ✓ organizarea activităților de învățare în perechi și în grupuri, atât în activități, cât și în afara lor;
- ✓ oferirea unui feedback pozitiv din care să rezulte: că vă place grupa lor ca grup; că au progresat toți într-un interval de timp; că ați remarcat că le plac activitățile etc.;
- ✓ crearea unei atmosfere viabile, entuziastă, prietenoasă la activități prin stilul personal pe care-l oferiți ca model de comportament;
- ✓ stabilirea unor ritualuri sau rutine în activități;
- ✓ acordarea unor premii sau stabilirea unor responsabilități permanente sau temporare (cine aduce materialul didactic; cine pe cine ajută să învețe ceva anume, cine pregătește materiale interesante pentru un afișier etc.);
- ✓ organizarea unor excursii, drumeții, vizite sau alte activități extracurriculare;
- ✓ afișarea produselor realizate de preșcolari sau a fotografiilor din diferite excursii ale grupei, fie în sala de grupă, fie undeva în incinta grădiniței;
- ✓ realizarea unei reviste a grupei (poate fi o singură pagină) și care va fi distribuită în întreaga instituție;
- ✓ organizarea unor activități în grădiniță la care să fie invitați preșcolarii din toată grădinița etc.

Un mijloc de creare a unui mediu propice gândirii este introducerea metodelor de învățare în grupuri mici între metodele de predare. Vîgotski, așa cum scrie Costa (1992), a arătat că dezvoltarea intelectuală este atât produsul proceselor interne, cât și al celor externe, sociale.

Metodele interactive de grup determină și stimulează munca colaborativă desfășurată de cei implicați în activitate, în cadrul căreia, toți „vin” (participă) cu ceva și nimeni nu „pleacă” cu nimic. Profitul este atât al grupului (soluționarea problemei, găsirea variantei optime), cât și al fiecărui individ în parte (rezultatele obținute, efectele apărute în planurile cognitiv, emoțional-afectiv, comportamental; o învățare nouă). Experiențele de învățare în grup sunt marcate de dialog reflexiv, de stimularea atitudinii metacognitive (crearea de moduri alternative de gândire, oferind o bază rațională pentru negocierea interpersonală a sensurilor, o cale de a ajunge la înțelegerea reciprocă), de crearea de jurnale reflexive și de stimularea gândirii critice.

Formarea grupurilor

Un aspect important al muncii în grup este organizarea atmosferei de învățare. Pentru evitarea problemelor ce pot apărea în timpul comunicării, se vor stabili împreună cu preșcolarii reguli de lucru în grup, monitorizându-se respectarea acestora. Rezultatele activității vor fi analizate împreună cu preșcolarii, încurajând evaluarea reciprocă și autoevaluarea. În grupuri mici, preșcolarii se pot afirma și își pot dezvolta abilitățile, învață să comunice eficient, să rezolve conflictele.

Pentru a crea un mediu adecvat pentru învățarea în grupuri mici, este necesară respectarea a trei condiții:

1. Preșcolarii trebuie să se simtă siguri, dar provocați;
2. Grupurile trebuie să fie mai mici pentru ca fiecare să aibă posibilitatea să contribuie;
3. Sarcina grupului trebuie să fie definită clar.

Elemente de bază ale învățării în grupuri mici

- ❖ **interdependența pozitivă** – preșcolarii realizează că au nevoie unii de alții pentru a duce la bun sfârșit sarcina grupului. Educatoarea poate structura această interdependență pozitivă stabilind scopuri comune, recompense și resurse comune, roluri distincte;
- ❖ **promovarea învățării prin interacțiunea directă** – preșcolarii se ajută unii pe alții să învețe, se încurajează și își împărtășesc ideile. Ei explică ceea ce știu altor preșcolari, discută, se învață unii pe alții. Educatoarea aranjează grupurile de preșcolari încât să stea unii lângă alții, să discute fiecare aspect al problemei pe care o au de rezolvat;

- ❖ **răspundere individuală** – performanța fiecărui preșcolar se evaluează frecvent și rezultatul i se comunică atât acestuia, cât și grupului. Profesorul poate scoate în evidență răspunderea individuală, dând un test fiecărui al doilea preșcolar sau alegând la întâmplare un membru al grupului, care să dea un răspuns;
- ❖ **deprinderile de comunicare interpersonală și în grup mic** – grupurile nu pot exista și nici funcționa eficient dacă elevii nu au și nu folosesc anumite abilități sociale absolut necesare. Preșcolarii trebuie învățați să însușească aceste comportamente la fel cum sunt învățați să facă orice altceva. Acestea includ conducerea, luarea deciziilor, obținerea încrederii, comunicarea eficientă, soluționarea conflictelor;
- ❖ **monitorizarea activității de prelucrare a informației în grup** – grupurile au nevoie de răgaz pentru a discuta cât de bine și-au atins scopurile și pentru a menține relații eficiente de muncă între toți membrii. Profesorul monitorizează în permanență învățarea grupurilor și le oferă feedback, fiecărui preșcolar în parte și întregii grupe de copii, evaluându-le lucrul.

Învățarea în grupuri mici presupune organizarea unor activități colective în care preșcolarii lucrează împreună în mod convergent pentru a atinge scopuri comune. Activitatea didactică pe grupe este fondată pe complementaritate deoarece preșcolarii învață nu unii alături de ceilalți, ci unii în relație și împreună cu alții. Învățarea în grupuri mici dezvoltă respectul pentru diversitate, capacitatea de empatie, abilitățile sociale.

În lucrările de specialitate se susține că utilizarea metodelor active în procesul didactic oferă mai multe avantaje deoarece:

- ✓ Transformă preșcolarul din obiect în subiect al învățării;
- ✓ Facilitează dezvoltarea motivației pentru învățare;
- ✓ Permite angajarea intensă a tuturor forțelor psihice ale persoanei în cunoaștere;
- ✓ Favorizează dezvoltarea gândirii critice și a gândirii creative;
- ✓ Măresc potențialul intelectual al preșcolarilor prin angajarea lor la un efort personal în actul învățării;
- ✓ Asigură o eficiență formativă maximă în timpul învățării;
- ✓ Permite autoevaluarea propriei activități;
- ✓ Asigură preșcolarului condiții optime de a se afirma atât individual, cât și în echipă.

Dinamismul timpului istoric actual impune învățarea de tip inovator având drept caracteristici esențiale: caracterul anticipativ și participativ. Trebuie să-i învățăm pe preșcolari să învețe, să-i abilităm cu diferite tehnici de învățare eficientă, pregătindu-i în același timp pentru autoînvățare și educație permanentă.

Metodele de învățământ, ca modalități practice de desfășurare a activității comune, în spirit de cooperare a învățământului cu preșcolari - nu se limitează numai la procesul instruirii, ci servesc la realizarea obiectivelor educației, vizând dezvoltarea capacităților intelectuale, a motivelor învățării, educarea sentimentelor sociale, formarea trăsăturilor de personalitate, etc. Datorită complexității situației de învățare, metodele de învățământ nu se pot folosi în mod izolat, ele structurându-se în complexe de metode, mijloace și tehnici în raport de situația de învățare, pe care o servesc. Epoca modernă, caracterizată prin dezvoltarea în ritm rapid a științei și tehnicii, impune o nouă orientare în formarea omului capabil să se adapteze ușor și rapid la mutațiile frecvente cu care se confruntă. Astfel se modifică și concepția privind locul și rolul copilului în procesul de instruire și educare. Se pune accent pe activitatea personală, copilul devenind agent principal. Noua metodologie pune accent pe metodele care măresc potențialul intelectual al copilului, prin angajarea lui la un efort personal în actul instruirii și educării. În noua concepție, educatorul are menirea de a ajuta preșcolarii să găsească ei înșiși calea de parcurs în vederea redescoperirii unor adevăruri demonstrate, cunoscute.

În procesul de predare - învățare a cunoștințelor despre cunoașterea mediului, metodele trebuie astfel combinate încât să constituie strategii de învățare, instrumente de muncă ale preșcolarului în procesul de cunoaștere de noi cunoștințe, de formare de priceperi și deprinderi.

Specificul activităților de „Cunoașterea mediului”, precum și particularitățile psihice ale copiilor preșcolari impun utilizarea mai largă a metodelor moderne de învățare.

Punctele forte și punctele slabe ale învățării în grupuri mici

Privind din afară o activitate desfășurată în grupuri mici, se conturează întrebarea: De ce este oare mai bună situația în care preșcolarii lucrează singuri decât cea în care profesorul explică clar conținutul, preșcolarii îl înțeleg și la activitatea următoare demonstrează că au învățat tot conținutul predat? Am prezentat anterior unele avantaje și dezavantaje ale organizării activității în grupuri mici în activitate, dar există multe alte argumente pentru susținerea afirmațiilor.

Iată câteva **puncte forte** ale activității organizate în grupuri mici:

- a. Dezvoltarea abilităților de comunicare;**
- b. Creșterea gradului de implicare în activitate;**
- c. Creșterea responsabilității preșcolarului față de propria învățare, dar și față de grup;**
- d. Creșterea eficienței învățării;**
- e. Dezvoltarea abilităților de colaborare;**
- f. Dezvoltarea identității personale;**
- g. Schimbarea atitudinii față de mediul educațional al grădiniței;**
- h. Schimbarea atitudinii față de sine și față de celelalte persoane;**

Organizarea activității în grupuri mici are, desigur, unele **puncte slabe**:

- a. Slab control asupra cantității și calității;**
- b. Cantitate mică și calitate incertă a cunoștințelor dobândite de preșcolari;**

În procesul de predare - învățare a cunoștințelor despre cunoașterea mediului, metodele trebuie astfel combinate încât să constituie strategii de învățare, instrumente de muncă ale preșcolarului în procesul de cunoaștere de noi cunoștințe, de formare de priceperi și deprinderi. Specificul activităților de „Cunoașterea mediului”, precum și particularitățile psihice ale copiilor preșcolari impun utilizarea mai largă a metodelor moderne de învățare. Dacă se decide să schimbăm mediul educațional la grupele cu care lucrăm pentru eficientizarea învățării este bine să obișnuim treptat preșcolarii să lucreze individual și în perechi, apoi să organizăm situații de învățare prin cooperare în grupuri mici. În proiectarea activităților vom răspunde la următoarele întrebări:

- ✓ Care sunt obiectivele operaționale cognitive, procedurale și atitudinale pe care le vor realiza preșcolarii în activitate?
- ✓ Cât de mari vor fi grupurile?
- ✓ Ce sarcini vor avea de rezolvat grupurile?
- ✓ Ce roluri vor juca preșcolarii?
- ✓ Ce materiale vor primi grupurile?
- ✓ Cât timp vor lucra preșcolarii în grupuri, cât individual și cât frontal?
- ✓ Cum vor prezenta preșcolarii rezultatele?
- ✓ Cum vor fi evaluate rezultatele și procesul de învățare? etc.

La începutul fiecărei activități va fi nevoie să explicăm clar preșcolarilor sarcina de lucru, să discutăm despre modul de lucru în grup, despre felul în care vor fi evaluați. În timpul desfășurării activității individuale sau în grupuri, sarcinile principale ale profesorului sunt următoarele:

- ✓ Începerea cu activități individuale în care toți preșcolarii sunt obligați să lucreze, continuăm cu activități în perechi sau în grupuri în care preșcolarii prezintă ce au lucrat, primesc și oferă

feedback și finalizăm cu activități frontale prin care ne asigurăm că preșcolarii au lucrat corect și au îndeplinit sarcinile de lucru.

- ✓ Observăm cum lucrează preșcolarii în grupuri.
- ✓ Intervenim dacă preșcolarii ne solicită sprijinul sau dacă este necesar.
- ✓ Întrerupem activitatea după epuizarea timpului alocat.
- ✓ Oferim sarcini suplimentare pentru grupurile care rezolvă corect și repede sarcina de lucru.
- ✓ Evaluăm produsele realizate și modul în care preșcolarii au lucrat individual sau în grupuri.
- ✓ Oferim preșcolarilor posibilitatea să se autoevalueze și să analizeze procesul propriu de învățare.
- ✓ Oferim întotdeauna feedback pozitiv și solicităm feedback de la preșcolari asupra activității desfășurate.

În exemplele pe care le prezentăm oferim diverse alternative de lucru, însă acestea nu este cazul să fie considerate „rețete” miraculoase care garantează reușita actului didactic. Chiar dacă în primele etape de schimbare a structurilor activităților vom utiliza tipare sau șabloane rigide, după mai multe experiențe vom aplica strategiile, metodele și tehnicile de predare, învățare sau evaluare într-un mod creativ, în funcție de conținutul activităților, de preșcolarii cu care lucrăm, de spațiul și mijloacele de învățământ disponibile, iar activitățile vor deveni interesante și eficiente.

Metodele de învățământ, ca modalități practice de desfășurare a activității comune, în spirit de cooperare a învățământului cu preșcolari - nu se limitează numai la procesul instruirii, ci servesc la realizarea obiectivelor educației, vizând dezvoltarea capacităților intelectuale, a motivelor învățării, educarea sentimentelor sociale, formarea trăsăturilor de personalitate, etc. Datorită complexității situației de învățare, metodele de învățământ nu se pot folosi în mod izolat, ele structurându-se în complexe de metode, mijloace și tehnici în raport de situația de învățare, pe care o servesc.

Epoca modernă, caracterizată prin dezvoltarea în ritm rapid a științei și tehnicii, impune o nouă orientare în formarea omului capabil să se adapteze ușor și rapid la mutațiile frecvente cu care se confruntă. Astfel se modifică și concepția privind locul și rolul copilului în procesul de instruire și educare. Se pune accent pe activitatea personală, copilul devenind agent principal. Noua metodologie pune accent pe metodele care măresc potențialul intelectual al copilului, prin angajarea lui la un efort personal în actul instruirii și educării. În noua concepție, educatorul are menirea de a ajuta preșcolarii să găsească ei înșiși calea de parcurs în vederea redescoperirii unor adevăruri demonstrate, cunoscute.

Specific metodelor interactive de grup este faptul că ele promovează interacțiunea dintre mințile participanților, dintre personalitățile lor, ducând la o învățare mai activă și cu rezultate evidente. Metodele interactive de grup, folosite în învățarea în grupuri mici, sunt strategii educaționale a căror eficiență este tot mai mult recunoscută, pot fi utilizate la majoritatea obiectelor de învățământ și presupun:

1. stimularea cooperării și colaborării preșcolarilor care, împreună cu profesorul și sub supravegherea acestuia se angajează în soluționarea unor sarcini cu rolul de a învăța.
2. Focalizarea activității pe rezolvarea de probleme cu incidență în viața reală.

Strategiile moderne pun accentul pe contactul direct cu problemele vieții, ale muncii practice, sunt concrete, cultivă spiritul aplicativ, experimental, încurajează inițiativa, creativitatea, stimulează efortul de autocontrol și ajutorul reciproc. Creșterea nivelului de pregătire al preșcolarilor prin folosirea metodelor de învățare în grupuri mici demonstrează utilitatea lor atât în activitățile matematice, cât și la celelalte discipline.

2. Coordonatele cercetării. Desfășurarea experimentului didactic

2.1. Descrierea cercetării și a experimentului didactic

Prin această cercetare se urmărește să se verifice dacă unele metode activizante sunt mai eficiente în învățarea cunoștințelor de către preșcolari decât metodele tradiționale. Folosirea la activități a metodelor și tehnicilor de lucru în grupuri mici dezvoltă abilități de comunicare, crește gradul de implicare la activitate, creșterea responsabilitatea preșcolarului față de propria învățare, dar și față de grup, creșterea eficienței învățării, dezvoltă identități personale, schimbă atitudini față de sine și față de celelalte persoane, schimbă atitudini față de mediul educațional școlar. Astfel, metodele de învățare în grupuri mici sunt eficiente în învățarea preșcolarilor și în dezvoltarea de responsabilități și de identități ale preșcolarilor. Pornind de la aceste considerente, am realizat un studiu prin care am urmărit eficiența metodelor activizante, comparativ cu metodele tradiționale folosite în activitățile de cunoașterea mediului. Experimentul a avut rolul de a modifica aceste rezultate printr-o reglare a activităților didactice folosind tehnici activizante. De asemenea am urmărit impactul pe care îl au asupra preșcolarilor aceste tehnici aplicate.

În cercetarea experimentală am vizat **Domeniul experiențial „Domeniul Științe”**, obiectul **Cunoașterea mediului** prin prezentarea câtorva dintre metodele inovatoare în direcția învățării, împreună cu argumentele psihologice și, pe alocuri, pedagogice care să pledeze în favoarea reflectării asupra lor și a utilizării în activitatea de la catedră.

Această disciplină permite organizarea activității didactice pe grupe și o abordare socio-costructivistă a învățării. Câteva dintre motivele care mi-au facilitat alegerea sunt următoarele:

1. Preșcolarii dispun de cunoștințe anterioare pe baza cărora se vor înlănțui cunoștințele noi;
2. Preșcolarii sunt motivați intrinsec, pozitiv în raport cu activitățile de cunoașterea mediului;
3. Conținuturile propuse sunt accesibile și relevante pentru preșcolari;
4. Cunosc personalitatea preșcolarilor ceea ce facilitează organizarea grupurilor de preșcolari pentru situația de învățare.

Organizarea și desfășurarea experimentului s-a bazat pe sinteza premiselor teoretice anterior enunțate, sinteză care a permis formularea ipotezelor generale și specifice de lucru. În acest sens, menționez faptul că **ipoteza generală**, în virtutea căreia a fost structurat experimentul, este aceea că: **Folosirea metodelor de învățare în grup în procesul de predare – învățare determină creșteri calitative la nivelul învățării preșcolarilor.**

În vederea demonstrării ipotezei întreprinse mi-am propus declanșarea unei cercetări psihopedagogice care are ca **obiective**:

- *investigarea eficienței utilizării metodelor specifice învățării în grup în activitatea de cunoașterea mediului;*
- *analiza relației dintre rezultatele școlare și învățarea în grupuri mici prin: interpretarea calitativă și cantitativă a rezultatelor preșcolarilor la testele administrate, analizarea climatului educațional, a climatului interpersonal, a comunicării interpersonale, a inteligenței interpersonale, a motivației și satisfacției în activitatea didactică, a factorilor care stimulează sau frânează învățarea în grupuri mici.*

Pentru atingerea obiectivului mi-am propus un set de metode și procedee cuprinzând activitățile în grupuri mici, integrate în diferite momente ale activității de cunoașterea mediului, fie în predarea noilor cunoștințe, fie în consolidarea sau verificarea cunoștințelor.

Cercetarea a fost realizată la Grupa Pregătitoare „Colibri”, Grădinița cu Program Prelungit „Muguri de lumină”, Școala de Artă „Sergiu Celibidache” Roman, în mediul urban. Eșantionul a fost compus din 30 de preșcolari, băieți și fete. Acești copii îndeplinesc criteriile stabilite la începutul experimentului (vârstă, frecventarea grădiniței). Nivelul de pregătire al copiilor este eterogen din punct de vedere al posibilităților intelectuale.

Sistemul metodologic utilizat în cadrul acestei cercetări a inclus: experimentul pedagogic – ca principala metodă de investigare, observația, studiul documentelor școlare, analiza de conținut a produselor activității, metoda convorbirilor individuale și colective, testul docimologic, metode logice de prelucrare și interpretare a datelor, metode matematice (statistice) de prelucrare și de interpretare a datelor, metode de prezentare a rezultatelor.

Pentru colectarea datelor cercetării am utilizat metoda autoobservației, metoda observației (sistematice), metoda observației ca participant, experimentul psihopedagogic didactic, metoda anchetei, metoda analizei portofoliilor a produselor activității subiecților educației, metoda cercetării documentelor curriculare și a altor documente școlare, metoda testelor și a altor probe de evaluare scrisă, metoda studiului de caz, metodele sociometrice.

În vederea demonstrării că activitățile de cunoașterea mediului desfășurate în grupuri mici au roluri importante în formarea și dezvoltarea personalității preșcolarilor, am aplicat grupei de copii trei teste: testul inițial, testul formativ și testul final.

Pentru identificarea capacităților cognitive ale copilului preșcolar, în perioada octombrie-noiembrie 2010 am aplicat un test test inițial la grupă. În această etapă, mi-am propus ca **obiectiv: folosirea în activitățile matematice a metodelor clasice, traditionale sau didactice de predare.** Testul aplicat în această etapă a urmărit nivelul următoarelor obiective: să coloreze legumele cu verde și fructele cu roșu; să reunească jumătățile pentru a forma întregul; să coloreze mijloacele care poluează atmosfera.

Tabelul 2.1 Rezultatele preșcolarilor la testul inițial

Nr. Crt	Nume si prenume	Item 1	Item 2	Item 3	Total puncte + 1 of	Calificativul
1	A. A	4	2	3	10	Fb
2	B. P	2	1	2	6	S
3	B. A	4	2	3	10	Fb
4	C. A	2	2	2	7	B
5	D. Ș	2	1	2	6	S
6	D. M-I	4	2	3	10	Fb
7	D. M	2	1	2	6	S
8	D. T	4	2	2	9	Fb
9	G. P	2	1	2	6	S
10	G. D	4	2	3	10	Fb
11	G. A	4	2	3	10	Fb
12	G. R	4	2	3	10	Fb
13	H. N	2	1	2	6	S
14	L.S	2	1	2	6	S
15	L. D	4	2	3	10	Fb
16	M. I	4	2	3	10	Fb
17	M. S	4	2	3	10	Fb
18	N. T	4	2	3	10	Fb
19	O. M	2	1	2	6	S

20	O. L	2	2	2	7	B
21	P. G	4	2	3	10	Fb
22	P. S	4	2	3	10	Fb
23	P. A	2	2	2	7	B
24	P. G-R	4	2	3	10	Fb
25	R. A	2	1	2	6	S
26	S. D-Ș	2	2	2	7	B
27	S. D	2	2	2	7	B
28	S. B	2	1	2	6	S
29	T. A	4	1	2	8	B
30	V. I	2	1	2	6	S
	Total puncte Item	90	47	73	240	

Analizând rezultatele preșcolarilor la acest test am constatat că:

a) datele reflectate de tabel pe orizontală ne dau informații clare despre situația fiecărui preșcolar, de cunoștințele și lacunele lui;

b) datele reflectate de tabel pe verticală ne dau informații despre punctele realizate la fiecare item: la itemul 1 s-au realizat 90 puncte din maximum de 120, la itemul 2 s-au obținut 47 puncte din maximum de 60 de puncte, iar la itemul 3 s-au obținut 73 de puncte din maximum de 90. De aici reiese că preșcolarii au lacune în cunoștințele lor despre mediul înconjurător, nu diferențiază legumele de fructe, unii nu asociază corect părțile corpului animalelor și nu stăpânesc bine cunoștințele referitoare la mijloacele de transport care poluează aerul.

c) totalul maxim de puncte al testului l-am calculat înmulțind numărul de preșcolari (30) cu numărul de puncte al testului (10), deci 300 puncte. Din acest total s-au realizat 245 de puncte, ceea ce reprezintă un procent de realizare de 80%, iar procentul de nerealizare este de 20%;

d) calificativul fiecărui preșcolar l-am dat, realizând suma punctelor din itemi și punctul dat din oficiu.

Sintetizând datele tabelului analitic, am obținut tabelul sintetic:

Tabelul 2.2 Concordanța dintre calificative și procentajul obținut

Punctaj	4 p	6 p	7 p	9 p	10 p
Nr. preșcolari	0	10	6	1	13
Calificative	I	S	B	FB	
Procentaj	0%	30%	18%	52 %	

Histograma următoare reflectă rezultatele preșcolarilor la testul nr. 1

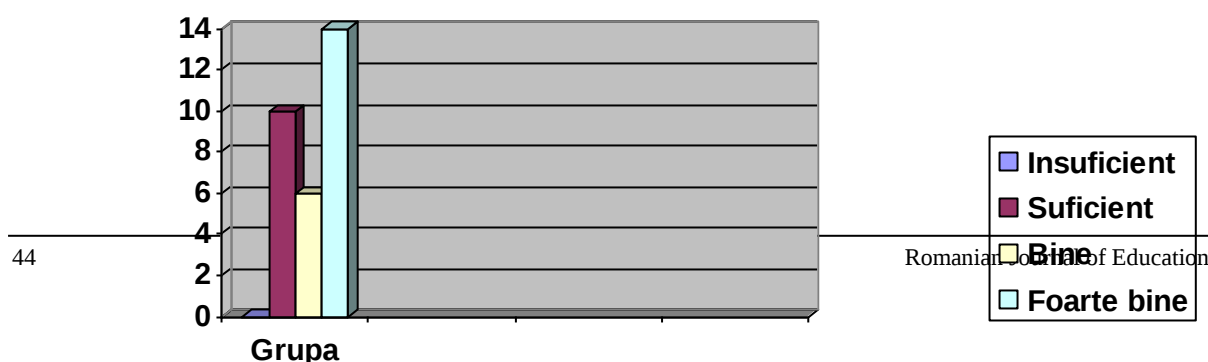

Fig. 2.1

După aplicarea testului inițial, au urmat ore în care activitățile de cunoașterea mediului au fost încununate de folosirea unui evantai de metode și procedee de învățare în grupuri mici.

. În vederea demonstrării eficientizării metodelor de învățare în grupuri mici în activitățile de cunoașterea mediului mi-am propus ca **obiectiv: utilizarea de metode specifice învățării în grupuri mici în activitățile de cunoașterea mediului**. Pentru atingerea obiectivului mi-am propus un set de metode și procedee cuprinzând activitățile în grupuri mici, integrate în diferite momente ale activității, fie în predarea noilor cunoștințe, fie în consolidarea sau verificarea cunoștințelor.

În cadrul activităților de cunoașterea mediului, am folosit următoarele metode și tehnici de învățare în grupuri mici:

- ✓ **Metoda Bulgărelui de Zăpadă** care reprezintă împletirea activității individuale cu cea desfășurată în mod cooperativ în cadrul grupelor.

Fazele de desfășurare

- 1. Faza introductivă** în care se expunere problema.
- 2. Faza lucrului individual** - preșcolarii lucrează individual 5 minute. Preșcolarii selectează imaginile corespunzătoare anotimpului de toamnă.
- 3. Faza lucrului în perechi** - discutarea rezultatelor la care a ajuns fiecare. Se solicită răspunsuri la întrebările individuale din partea colegilor.
- 4. Faza reuniunii în grupe mai mari** - se alcătuiesc grupe egale cu numărul de participanți formate din grupele mai mici formate anterior și se discută despre situațiile la care s-a ajuns.
- 5. Faza raportării soluțiilor în colectiv** - întreaga grupă reunită analizează și concluzionează asupra ideilor emise.
- 6. Faza decizională** - se alege situația finală și se stabilesc concluziile.

Avantaje:

- ✓ **Motivează preșcolarii să gândească cu îndrăzneală fără să fie descurajați de părerile altora.**
- ✓ **Sunt încrezători în forțele proprii.**
- ✓ **Dezvoltă motivația pentru învățare.**

Exemplu: “Doamna Toamnă!”

1. S-a observat imaginea care a reprezentat anotimpul de toamnă.
2. Preșcolarii au lucrat individual 2 minute, timp în care au ales jetoanele cu imagini corespunzătoare anotimpului de toamnă. Astfel, au ales jetoanele care reprezentau plecarea păsărilor călătoare, culesul strugurilor, stânsul fructelor din livadă, hainele de toamnă, starea vremii, etc
3. Se lucrează apoi în perechi discutându-se rezultatele la care au ajuns și se solicită răspunsuri la problemele pe care nu le-au putut explica.

4. Preșcolarii se grupează preferențial în grupe aproximativ egale și discută rezultatele la care au ajuns. Se răspunde la întrebările rămase nesoluționate.

5. Copiii reuniți analizează și concluzionează rezultatele obținute și se stabilește, de comun acord, că:

6. În anotimpul de toamnă: se coc fructele și legumele; se culeg strugurii pentru a se face must; se obțin recolte bogate de zarzavaturi și de cereale; păsările călătoare pleacă în țările calde; oamenii se îmbracă mai gros; ploile sunt lungi și reci.

✓ **Metoda Pălăriilor gânditoare**

Această metodă corespunde diferitelor tipuri de gândire.

1. **Pălăria albastră** – este liderul, managerul, conduce jocul. Este pălăria responsabilă cu controlul demersurilor desfășurate.
2. **Pălăria albă** – este povestitorul, cel ce redă pe scurt conținutul textului.
3. **Pălăria roșie** – este psihologul care își exprimă sentimentele față de personajele întâlnite.
4. **Pălăria neagră** – este criticul, este pălăria avertisment, concentrată în special pe aprecierea negativă a lucrurilor.
5. **Pălăria verde** – este gânditorul, care oferă soluții alternative.
6. **Pălăria galbenă** – este creatorul, simbolul gândirii pozitive și constructive, creează finalul.

Avantaje

1. Angajează intens toate forțele psihice de cunoaștere.
2. Dezvoltă gândirea critică.
3. Manifestă empatie față de anumite personaje

Exemplu: tema „Toamna”

Pălăria albă – prezintă caracteristicile anotimpului de toamnă, observate în imaginea prezentată.

Pălăria albastră – enumeră bogățiile anotimpului de toamnă.

Pălăria roșie – își exprimă sentimentele față de bogățiile aduse de anotimpul de toamnă.

Pălăria neagră – critică atitudinea anotimpului de toamnă de a aduce frig și ploi, brumă și răceală.

Pălăria verde – oferă soluții pentru întâmpinarea anotimpului de toamnă.

Pălăria galbenă – găsește un final pozitiv pentru folosirea legumelor și fructelor, dar și cum să întâmpine frigul și ploile.

✓ **Procedeul PHILLIPS 6 / 6**

Presupune împărțirea copiilor în grupe de 6 persoane care dezbate o problemă timp de 6 minute.

Etapele Procedeului PHILLIPS 6 / 6

1. Constituirea grupelor și desemnarea unui conducător;
2. Anunțarea temei discuției și dezbateră sa în grupe;
3. Prezentarea de către conducătorul fiecărei grupe a concluziilor, soluțiilor la care s-a ajuns;
4. Discutarea concluziilor și soluțiilor cu participarea preșcolarilor pentru a armoniza punctele de vedere;
5. Stabilirea de către cadrul didactic a soluției optime și argumentarea respingerii celorlalte variante.

Avantajele Procedeului PHILLIPS 6 / 6

1. Implică pe toți membrii colectivului în analiza și soluționarea unei probleme;

2. Oferă fiecărui preșcolar posibilitatea să-și valorifice experiența proprie;
3. Prezentarea și argumentarea punctelor de vedere și a opiniilor.

Aplicație:

- S-a propus următoarea situație problemă: „Anotimpul de iarnă aduce bucurii pentru copii, dar și multe supărări. De ce? Colorează imaginile corespunzătoare bucuriilor copiilor aduse de anotimpul de Iarnă.”
- Grupa de preșcolari a fost împărțită în grupe de câte 6 copii, lăsându-se ca timp de lucru 6 minute. Conducătorul fiecărei grupe a prezentat soluțiile la care s-a ajuns. S-au discutat apoi punctele de vedere a grupelor pentru a ajunge la idei comune.
- Educatoarea stabilește soluția optimă și argumentează respingerea celorlalte variante.

Concluzia: Anotimpul de iarnă aduce copiilor ca bucurii: oameni de zăpadă, bulgări, săniușul, schiatul, mersul la patinoar, sărbătorile de iarnă, etc. Dintre supărări, copiii au enumerat: neamenajarea corespunzătoare a locurilor de joacă și de săniuș pentru copii.

✓ **Brainstorming**

În traducere directă „furtună în creier” sau „asalt de idei”, este o metodă de stimulare a creativității ce constă în enunțarea spontană a mai multor idei pentru soluționarea unei probleme.

Obiectiv - exersarea capacității creatoare a copiilor în procesul didactic care să conducă la formarea unor copii activi.

Etapele brainstormingului: -se desfășoară în grupuri de 5-20 copii

1. **Etapa pregătitoare**- cu cele 3 faze (de selecționare a membrilor grupului, de organizare și de familiarizare cu tehnica, faza de pregătire a ședințelor)
2. **Etapa productivă a grupului** (stabilirea temei, rezolvarea problemelor, culegerea ideilor)
3. **Etapa trierii și selecționării ideilor-evaluarea** (analiza ideilor emise, se optează pentru soluția finală)

- Profesorul nu are voie să comenteze ideile precizate;
- Se intervine atunci când nu se respectă regulile;
- Se acceptă toate soluțiile dar se preiau doar cele valoroase;
- Se elimină factorii care blochează manifestarea creativă a preșcolarilor.

Exemplu: preșcolarii sunt împărțiți în grupe de câte 5, se lansează ideea „Doamna Toamnă, bine ai venit!” Preșcolarii trebuie să găsească jetoanele care prezintă caracteristici ale anotimpului de toamnă. Grupurile mici se reunesc în grupul mare, se prezintă rezultatele găsite și se așază la flanelograf imaginile selectate: se obțin recolte bogate de cereale și zarzavaturi; păsările merg în țările calde; se coc legumele și fructele; ploile sunt mai lungi și reci; strugurii sunt culeși și se obține mustul, apoi vinul; etc.

- ✓ **Tehnica 6/3/5** este o modalitate de lucru bazată pe construcția de idei în domeniul creativității. Are ca obiectiv *stimularea creativității de grup a copiilor prin solicitarea de a găsi cât mai multe soluții, având la bază o temă dată.*

Etape:

1. Împărțirea copiilor în grupe de câte 6 membri fiecare;
2. Prezentarea problemei și a sarcinii de lucru;
3. Activitatea propriu-zisă alternează activitatea individuală cu cea de grup;
4. Analiza rezultatelor.

Exemplu: preșcolarii sunt împărțiți în grupe de 6. Ei, timp de 5 minute discută despre „Bogățiile toamnei” și selectează 3 imagini reprezentând bogățiile toamnei. De aici vine și denumirea de 6.3.5. Ideile notate sunt: zarzavaturi și cereale, legume, fructe și struguri. După ce s-au scurs cele 5 minute, preșcolarii se reunesc în grupul mare și prezintă concluziile la care au ajuns. Se evidențiază grupul care a găsit toate imaginile care reprezintă bogățiile toamnei.

- ✓ **Explozia stelară** este o metodă de stimulare a creativității, o modalitate de relaxare a copiilor și se bazează pe formularea de întrebări pentru rezolvarea de noi probleme și noi descoperiri.

Obiective –formularea de întrebări și realizarea de conexiuni între ideile descoperite de copii în grup prin interacțiune și individual pentru rezolvarea unei probleme.

Descrierea metodei –copiii așezați în semicerc propun problema de rezolvat „**Mijloace de transport**”. Pe steaua mare se scrie ideea centrală - pe 5 steluțe se scriu câte o întrebare de tipul CE?, CINE?, UNDE?, DE CE?, CÂND?, iar 5 copii din grupă extrag câte o întrebare. Fiecare copil din cei 5 își alege 3 - 4 colegi, organizându-se în cinci grupuri. Educatoarea citește un text despre mijloacele de transport, iar fiecare grupă răspunde la întrebările adresate echipei. Grupurile cooperează în elaborarea răspunsurilor, dar și în formularea de întrebări specifice fiecărui grup.

Se apreciază răspunsurile copiilor, efortul acestora de a elabora întrebări corecte și logice, precum și modul de cooperare și de interacțiune.

Întrebări adresate copiilor: Ce mijloace de transport pe uscat cunoașteți?, Cine zboară prin aer?, Unde circulă vapoarele?, De ce avioanele nu circulă pe uscat?, Când vor putea mașinile să circule prin aer?

- ✓ **Turul galeriei** reprezintă tehnica de învățare prin cooperare care stimulează gândirea, creativitatea și învățarea eficientă, încurajând copiii să-și exprime opiniile cu privire la soluțiile propuse de colegii lor.

Obiective – elaborarea unui plan care să conducă la finalizarea unui produs ce constituie concepția, opinia tuturor membrilor grupului.

Descrierea metodei

1. Se formează grupuri de câte 4 copii;
2. Copiii rezolvă o sarcină de lucru care permite mai multe perspective de abordare sau mai multe soluții;
3. Produsele activității grupelor de copii;
4. Se expun pe pereții grupei, care se transformă într-o galerie expozițională;
5. La semnalul dat de educatoare prin diferite procedee, grupurile de copii trec pe la fiecare expozat pentru a examina soluțiile, ideile propuse de colegi și le înscriu pe poster într-un loc stabilit anterior, comentariile critice, întrebările, observațiile cu ajutorul unor simboluri;
6. După ce se termină turul galeriei, grupurile revin la locul inițial și citesc comentariile, observațiile de pe lucrarea lor, reexaminându-și produsul.

Exemplu: preșcolarii au avut de ales imaginile reprezentând uneltele fiecărei meserii, apoi să le lipească pe fișa dată.. Se prezintă în fața clasei fișele de lucru, iar ceilalți preșcolari, pe rând vor veni și vor observa uneltele fiecărei meserii și vor spune dacă uneltele sunt specifice meseriei și ce alte unelte ar mai trebui adăugate.

- ✓ **Metoda ciorchinelui**

1. Stimulează realizarea unor asociații noi de idei;
2. Permite cunoașterea propriului mod de a înțelege o anumită temă;

Etape:

1. Se scrie un cuvânt sau se desenează un obiect în mijlocul sau în partea de sus a unei foi de hârtie;
2. Copiii, individual sau în grupuri mici, emit idei prin cuvinte sau desene legate de tema dată;
3. Se fac conexiuni, de la titlu la lucrările copiilor, acestea se pot face cu linii trasate de la nucleu la contribuțiile copiilor sau a grupurilor;
4. Este bine ca tema propusă să fie cunoscută copiilor, mai ales când se realizează individual.

Exemplu: fiind împărțiți în grupe mici, de 5 copii fiecare grup, ei au de completat un chiorchine, asociindu-i imaginii centrale „Toamna” alte imagini: zarzavaturi; fructe; legume; cereale; păsări călătoare, haine groase, imagini reprezentând ploaie și vânt; copaci dezgoliți, etc.

- ✓ **Diagrama Venn** - Se aplica cu eficiență maximă în activitățile de observare, povestiri, jocuri didactice, convorbiri.

Obiectiv: sistematizarea cunoștințelor- restructurarea ideilor unui conținut abordat.

Etape:

1. Comunicarea sarcinii de lucru;
2. Activitatea în pereche sau în grup;
3. Activitate în grup;
4. Activitate frontală.

Aplicație: se împart preșcolarii în grupe de câte 5. Li se dă o foaie în care sunt desenate două cercuri care se intersectează, iar în interiorul cercului format din intersectarea acestora sunt lipite imaginile ingredientelor folosite de bucătar și de cofetar. În cercul din stânga sunt lipite imaginile ingredientelor folosite numai de bucătar, iar în cercul din dreapta sunt lipite imaginile ingredientelor folosite numai de cofetar.

- ✓ **Bula dublă**

Aceasta tehnică este identică cu **Diagrama Venn**. Grupează asemănările și deosebirile dintre două obiecte, procese, fenomene, idei, concepte.

Bula dublă este prezentată grafic prin două cercuri mari în care se așază imaginea care denumește subiectul.

În cercurile mici așzate între cele două cercuri mari se desenează sau se așază simbolurile ce reprezintă asemănările dintre cei doi termeni cheie.

În cercurile situate în exterior la dreapta și la stânga termenilor cheie se înscriu caracteristicile, particularitățile sau deosebirile dintre ele.

Exemplu: „Animale domestice – animale sălbatice” este subiectul, iar preșcolarii desenează asemănările și deosebirile dintre animalele domestice și animalele sălbatice.

Pentru identificarea capacităților cognitive ale copilului preșcolar, în perioada februarie-martie 2011 am aplicat testul formativ la grupă. Am urmărit, în mare măsură, aceleași obiective operaționale, exercițiile având un grad de complexitate mai ridicat.

Testul aplicat în această etapă a urmărit nivelul următoarelor obiective:

- O₁ – să coloreze animalele sălbatice din imagini;
- O₂ – să încercuiască fructele cu albastru și legumele cu galben;
- O₃ – să realizeze corepondența produs- viețuitoare;
- O₄ – să coloreze imaginile corepunzător fiecărui anotimp.

Tabelul 2.3 Rezultatele preșcolarilor la testul formativ

Nr. Crt	Nume si prenume	Item 1	Item 2	Item 3	Item 4	Total puncte + 1 of	Calificativul
1	A. A	1,5	2	1,5	4	10	Fb
2	B. P	1,5	1	1	4	8,5	B
3	B. A	1,5	2	1,5	4	10	Fb
4	C. A	1,5	1	1	4	8,5	B
5	D. Ș	1	1	1	4	8	B
6	D. M-I	1,5	2	1,5	4	10	Fb
7	D. M	1	1	1	4	8	B
8	D. T	1,5	2	1	4	9,5	Fb
9	G. P	1	2	1	4	9	Fb
10	G. D	1,5	2	1,5	4	10	Fb
11	G. A	1,5	2	1,5	4	10	Fb
12	G. R	1,5	2	1,5	4	10	Fb
13	H. N	1	1	1	4	8	B
14	L.S	1	2	1	4	9	Fb
15	L. D	1,5	2	1,5	4	10	Fb
16	M. I	1,5	2	1,5	4	10	Fb
17	M. S	1,5	2	1,5	4	10	Fb
18	N. T	1,5	2	1,5	4	10	Fb
19	O. M	0,5	1	1	4	7,5	B
20	O. L	0,5	1	1	4	7,5	B
21	P. G	1,5	2	1,5	4	10	Fb
22	P. S	1,5	2	1,5	4	10	Fb
23	P. A	1,5	2	1,5	4	10	Fb
24	P. G-R	1,5	2	1,5	4	10	Fb
25	R. A	1	1	1	4	8	B
26	S. D-Ș	1	2	1	4	9	Fb
27	S. D	1	2	1	4	9	Fb
28	S. B	1,5	1	1	4	8,5	B
29	T. A	1	2	1	4	9	Fb
30	V. I	1	1	1	4	8	B
	Total puncte Item	38 p	50 p	37p	120 p	270 p	

Analizând rezultatele din tabel rezulta că:

- a) datele reflectate de tabel pe orizontală ne dau informații clare despre situația fiecărui preșcolar, de cunoștințele lui, cât și de lacunele lui;
- b) datele obținute pe verticală ne furnizează informații despre punctele realizate la fiecare item: la itemul 1 s-au obținut 38 de puncte din maximum de 45 de puncte, la itemul 2 s-au obținut 50 de puncte din totalul de 60 de puncte, la itemul 3 s-au obținut 37 de puncte din totalul de 45 de puncte și la itemul 4 s-au obținut maximum de puncte, 120 de puncte din 120.

c) totalul maxim de puncte al testului l-am obținut prin înmulțirea numărului de preșcolari (30) cu numărul de puncte al testului, rezultă maximum de 300 de puncte. Din acest total s-au obținut 270 puncte, ceea ce reprezintă 81 % puncte realizate și 19 % puncte nerealizate;

d) calificativul fiecărui preșcolar l-am calculat din suma punctelor din itemii dați și punctul dat din oficiu.

Sintetizând datele tabelului analitic, am obținut tabelul sintetic:

Tabelul 2.4 Concordanța dintre calificative și procentele obținute

Punctaj	4 p	5,5 p	7,5 p	8 p	8,5 p	9 p	9,5 p	10p
Nr. preșcolari	0	0	2	5	3	5	1	14
Calificative	I	S	B			FB		
Procentaj	0 %	0 %	30%			70 %		

Histograma următoare reflectă rezultatele preșcolarilor la testul nr. 2

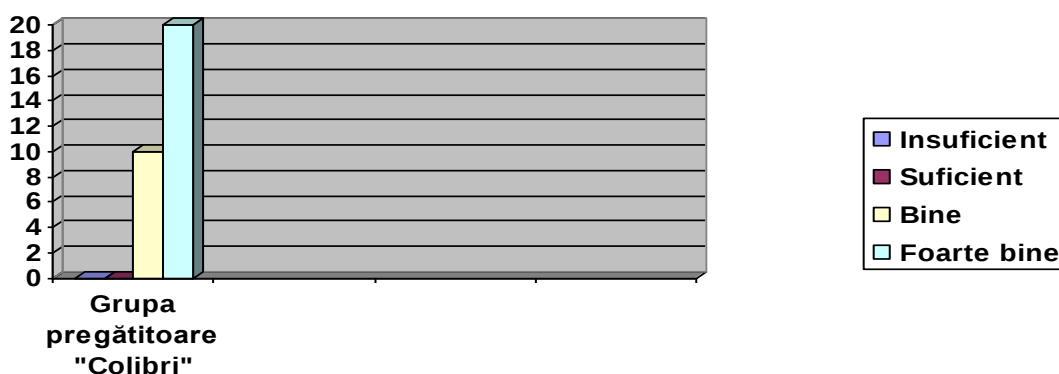

Fig. 2.2

După parcurgerea activităților de cunoașterea mediului, am aplicat cel de-al treilea test, testul final sau post-testul. Pe parcursul activităților de cunoașterea mediului, am îmbinat munca individuală a preșcolarilor cu munca frontală și în grupuri mici și am observat la preșcolari că aceste metode au dezvoltat gradul de comunicare și de implicare al lor în desfășurarea cât mai atractivă și mai plăcută a activităților matematice.

Pentru a concluziona că activitățile de cunoașterea mediului desfășurate în grupuri mici au roluri importante în formarea și dezvoltarea personalității preșcolarilor, în această etapă, mi-am propus ca **obiective: folosirea în activitățile de metodele și tehnicile de învățare în grupuri mici și evaluarea eficienței utilizării acestor metode.**

Fiecare copil are un potențial educativ înăscut care trebuie doar descoperit și activizat, fiecare om putând fi educat, formându-i un climat educațional favorabil, cu valențe educative puternice în dezvoltarea personalității umane.

Am aplicat grupei de preșcolari testul final și am urmărit:

- O₁ – să coloreze pătratele după cerințele date;
- O₂ – să unească fiecare animal cu folioasele permise de la el;
- O₃ – să recunoască plantele cultivate de om;
- O₄ – să coloreze peisajul de primăvară;
- O₅ – să încercuiască insectele din imagini.

Tabelul 2.5 Rezultatele preșcolarilor la testul nr. 3

Nr. Crt	Nume si prenume	Item 1	Item 2	Item 3	Item 4	Item 5	Total puncte + 1 of	Calificativul
1	A. A	2,5	1	2,5	1	2	10	Fb
2	B. P	2,5	1	2,5	1	1	9	Fb
3	B. A	2,5	1	2,5	1	2	10	Fb
4	C. A	2,5	1	2,5	1	2	10	Fb
5	D. Ș	2,5	1	2,5	1	2	10	Fb
6	D. M-I	2,5	1	2,5	1	2	10	Fb
7	D. M	2,5	1	2,5	1	2	10	Fb
8	D. T	2,5	1	2,5	1	2	10	Fb
9	G. P	2,5	1	2,5	1	2	10	Fb
10	G. D	2,5	1	2,5	1	2	10	Fb
11	G. A	2,5	1	2,5	1	2	10	Fb
12	G. R	2,5	1	2,5	1	2	10	Fb
13	H. N	2,5	1	2,5	1	1	9	Fb
14	L.S	2,5	1	2,5	1	2	10	Fb
15	L. D	2,5	1	2,5	1	2	10	Fb
16	M. I	2,5	1	2,5	1	2	10	Fb
17	M. S	2,5	1	2,5	1	2	10	Fb
18	N. T	2,5	1	2,5	1	2	10	Fb
19	O. M	2,5	1	2,5	1	1	9	Fb
20	O. L	2,5	1	2,5	1	2	10	Fb
21	P. G	2,5	1	2,5	1	2	10	Fb
22	P. S	2,5	1	2,5	1	2	10	Fb
23	P. A	2,5	1	2,5	1	2	10	Fb
24	P. G-R	2,5	1	2,5	1	2	10	Fb
25	R. A	2,5	1	2,5	1	2	10	Fb
26	S. D-Ș	2,5	1	2,5	1	2	10	Fb
27	S. D	2,5	1	2,5	1	2	10	Fb
28	S. B	2,5	1	2,5	1	2	10	Fb
29	T. A	2,5	1	2,5	1	2	10	Fb
30	V. I	2,5	1	2,5	1	1	9	Fb
	Total puncte	75p	30p	75p	30p	56 p	296 p	

Analizând rezultatele preșcolarilor la acest test am constatat că:

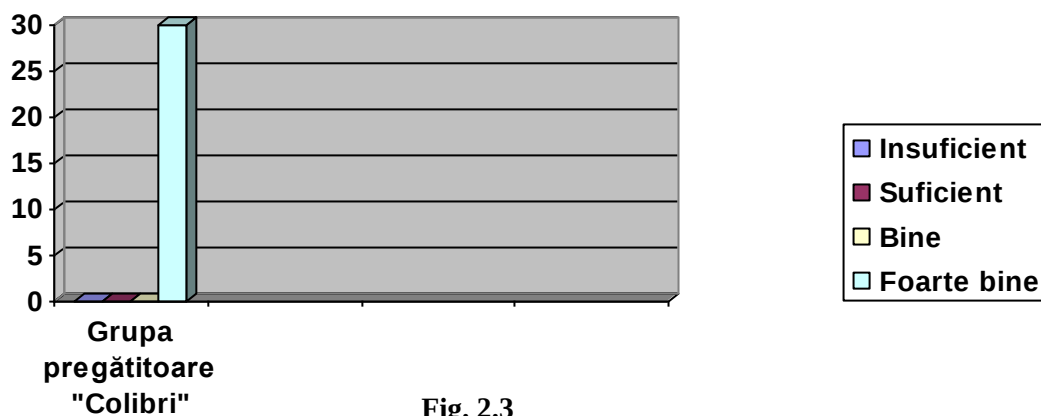
- datele reflectate de tabel pe orizontală ne dau informații clare despre situația fiecărui preșcolar de cunoștințe și lacunele lui;
- datele reflectate de tabel pe verticală ne dau informații despre punctele realizate de fiecare item: la itemii 1, 2, 3 și 4 s-au realizat maximum de puncte, iar la itemul 5 s-au obținut 56 de puncte din totalul de 60 de puncte. De aici reiese că preșcolarii și-au însușit cunoștințele despre insecte, animale sălbatice și domestice, recunosc legumele și fructele, identifică elemente caracteristice ale celor patru anotimpuri, enumeră foloasele primite de la animale, identifică toate mijloacele de transport și recunosc plantele și cerealele.
- totalul maxim de puncte al testului l-am calculat înmulțind numărul de preșcolari (30) cu numărul de puncte al testului (10), deci 300 puncte. Din acest total s-au realizat 296 de puncte, ceea ce reprezintă un procent de realizare de 98 %, iar procentul de nerealizare este de 2 %;
- calificativul fiecărui preșcolar l-am dat, realizând suma punctelor din itemi și punctul dat din oficiu.

Sintetizând datele tabelului analitic, am obținut tabelul sintetic:

Tabelul 2.6 Concordanța dintre calificative și procentajele obținute

Punctaj	4 p	5p	6p	7p	8p	9p	10p
Nr. preșcolari	0	0	0	0	0	4	26
Calificative	I	S		B		FB	
Procentaj	0 %	0 %		0 %		98 %	

Histograma următoare reflectă rezultatele preșcolarilor la testul nr. 3

Astfel, comparând cele două teste, inițial, formativ și final, obținem următoarea histogramă:

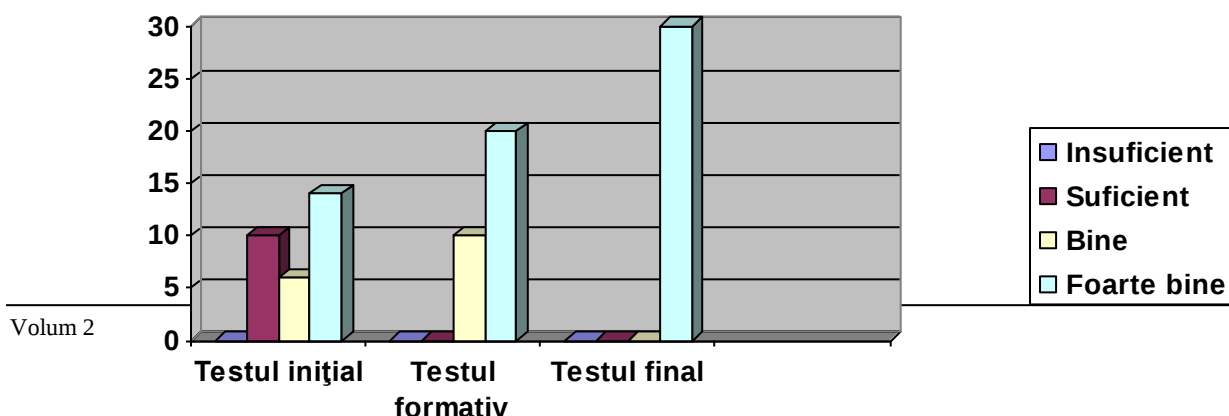

Fig. 2.4

Studierea Cunoașterii mediului de către preșcolari este importantă, deoarece preșcolarii își conturează cu trăinicie noțiunile elementare de mediu, iar prin folosirea metodelor de învățare în grupuri mici și prin participarea activă a preșcolarilor în desfășurarea activității de învățare cresc relațiile dintre copii, constituind noi capacități necesare învățării permanente. Metodele și conținuturile trebuie să răspundă atât intereselor, nevoilor și cerințelor individuale cât și celor de grup.

În acest context, educatorul are rolul de a-i ajuta pe preșcolari să devină răspunzători de propria formare. În timpul activităților trebuie creată o atmosferă de lucru care să stimuleze disponibilitățile spre acțiune, într-un cadru psihopedagogic afectiv pozitiv. Aceasta poate fi realizată prin abordarea interdisciplinară a conținuturilor, prin antrenarea preșcolarilor în activități de învățare prin cercetare, prin cooperare, folosind cu precădere metodele interactive.

Pe parcursul experimentului didactic, preșcolarii au fost plasați în situații de învățare diverse ca formă de organizare, ca elemente de conținut abordate, ca tipuri de cunoștințe dobândite, ca procese psihice solicitate etc. După forma de organizare a activității, preșcolarii au fost implicați în: situații de învățare individuală, în care fiecare copil rezolvă singur o sarcină de lucru identică cu a colegilor sau diferită, simultan cu colegii; situații de învățare în grup (grupală), în care membrii unui grup colaborează pentru realizarea aceleiași teme sau pot avea sarcini diferite în interiorul grupului; situații de învățare frontală, în care profesorul lucrează simultan cu întreaga grupă și toți preșcolarii realizează aceeași sarcină de lucru.

Folosirea metodelor interactive de grup în activitatea cu preșcolarii mi-a permis să experimentez, să caut noi variante pentru a spori eficiența activității instructiv-educative din grădiniță, prin directă implicare a școlarului mic și mobilizarea efortului său cognitiv. Adevărata învățare este aceea care permite transferul achizițiilor în contexte noi. Lucrul în echipă a oferit copiilor posibilitatea de a-și împărtăși părerile, experiența, ideile, strategiile personale de lucru, informațiile, iar timpul de soluționare a problemelor a fost de cele mai multe ori mai scurt. Așadar, metodele interactive determină solicitarea mecanismelor gândirii, ale inteligenței, ale imaginației și creativității. Ele sunt totodată mijloace prin care se formează și se dezvoltă priceperile, deprinderile și capacitățile copiilor, de a folosi roadele cunoașterii transformând exteriorul în facilități interioare, formându-și caracterul și dezvoltându-și personalitatea. Creșterea nivelului de pregătire al preșcolarilor prin folosirea metodelor de învățare în grupuri mici demonstrează utilitatea lor atât în activitățile de cunoașterea mediului, cât și la celelalte discipline.

Prin urmare, în experimentul pe care l-am organizat și condus, mi-am propus ca obiectiv investigarea utilizării metodelor de învățare în grupuri mici în vederea însușirii și înțelegerii noțiunilor specifice cunoștințelor mediului înconjurător. În acest sens, lucrarea a pus în evidență ideea ce confirmă ipoteza de la care am plecat și anume că ***folosirea metodelor de învățare în grup în procesul de predare – învățare determină creșteri calitative la nivelul învățării preșcolarilor.***

Consider că obiectivul propus și ipoteza lucrării au fost confirmate și că importanța folosirii metodelor de învățare în grupuri mici nu constă în teorie, ci în modul în care acestea sunt integrate în activitățile copiilor.

Bibliografie:

- BOCOȘ, M., 2005, *Teoria și metodologia cercetării pedagogice*, Editura Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca
CERGHIT, I, 1997, *Metode de învățământ*, E.D.P., București
DULAMĂ, M. E., 2002, *Modele, strategii și tehnici didactice activizante cu aplicații în geografie*, Editura Clusium, Cluj-Napoca

- DULAMĂ, M. E., 2008, *Metodologii didactice activizante*, Editura Clusium, Cluj-Napoca
- FLUERAȘ, V., 2005, *Teoria și practica învățării prin cooperare*, Editura Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca
- HANDRABURA, L., 2003, *Învățarea prin cooperare: ipoteze de lucru* în Didactica Pro, Nr. 1(17)/2003, Politici educaționale, Chișinău în Oprea, Crenguța-Lăcrămioara, 2006, *Strategii didactice interactive*, Editura Didactică și Pedagogică, București
- IONESCU, M., 2003, *Instrucție și educație. Paradigme, strategii, orientări, modele*, Editura Cluj-Napoca
- NEACȘU, I. 1990, *Metode și tehnici de învățare eficientă*, Editura Militară, București
- PINTILIE, M., 2002, *Metode moderne de învățare-evaluare*, Editura Eurodidact, Cluj-Napoca
- ULRICH, C., 2000, *Managementul clasei - Învățare prin cooperare*, Editura Corint, București

